

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

**Кафедра технологій дистанційного навчання та цифрової дидактики
в дошкільній освіті**

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.Г.КОРОЛЕНКА**

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТИ І НАУКИ

Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції

(2-3 березня 2023 року)

м.Харків

УДК 37.091.33:004

Головний редактор:

БОЙЧУК Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Редакційна колегія:

ВОРОЖБИТ-ГОРБАТЮК В.В – доктор педагогічних наук, професор, старший науковий співробітник Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В.Сташиса Національної Академії правових наук України.

ДОЦЕНКО С.О. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри технологій дистанційного навчання та цифрової дидактики в дошкільній освіті, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ПОНОМАРЬОВА Н.О. – доктор педагогічних наук, професор, декан фізико-математичного факультету, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ТАРАРАК Н.Г. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри теорії, технологій і методик дошкільної освіти, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ТАНЬКО Т.П. – доктор педагогічних наук, професор, декан факультету дошкільної освіти, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ЧАПЛИГІНА А.Б. – доктор біологічних наук, професор, професор, завідувачка кафедри зоології, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

ОЛЕФІРЕНКО Н.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри інформатики, Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

ШАПОВАЛОВА Олена – начальник редакційно-видавничого відділу ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 3 від 15 березня 2023 року)*

Цифрова трансформація освіти та науки : матеріали I Всеукраїнських науково-практичної конференції, 2-3 берез. 2023 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2023. – 272 с.

У збірнику відображено тези I Всеукраїнської науково-практичної конференції, метою якої було об'єднання українських науковців для обговорення актуальних проблем цифровізації освіти і науки; обмін досвідом та науковими розробками, презентування своїх новаторських ідей, які можуть привернути увагу широкого кола фахівців і стати предметом дискусії.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, учителям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2023

ЗМІСТ

Секція 1. Перспективи розвитку освіти і науки в цифровому суспільстві

Бойчук Ю. ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ: МОЖЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	9
Бережна С., Коробкіна О. ЦИФРОВІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ХНПУ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ	12
Ворожбіт-Горбатюк В. ПРАВОВА КУЛЬТУРА УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН	20
Доценко С. СТРАТЕГІЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ	22
Алієв Х. ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ДИСТАЦІЙНИХ КУРСІВ НА ПЛАТФОРМІ MOODLE	28
Власенко Я. ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ ТА ОБІЗНАНІСТЬ У РАМКАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ: СВІТОВИЙ ТА УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД	30
Губар О. КОУЧИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	34
Заспа Г., Тесля Ю., Триус Ю., Фауре Е. ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ	38
Клименко Б. ТЕХНОЛОГІЇ МОБІЛЬНОГО НАВЧАННЯ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ	47
Кончіч В. ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	51
Москаленко В. ІНТЕРАКТИВНИЙ РЕСУРС H5P СИСТЕМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ MOODLE	54
Олефіренко Н. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ	58

ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Надія ОЛЕФІРЕНКО

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри інформатики
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С.Сковороди,
м.Харків

Протягом останніх років цифрові технології інтегрувалися в освітній простір і спричинили суттєві, радикальні зміни в освіті. Можна погодитися з A.Schleicher [1], що останніми роками, у зв'язку із пандемією, відбувся безпрецедентний за масовістю експеримент зі впровадження цифрових технологій в навчальний процес одночасно всіх освітніх рівнів. Результати експерименту ще не проаналізовані, проте цікавими є глобальні тенденції, які можна спостерігати із зростанням технологічних можливостей для забезпечення освітніх потреб.

В першу чергу цифрові технології дали змогу персоналізувати навчання – кожний учень за рахунок освітніх е-ресурсів (масових онлайн-курсів, дистанційних курсів, відео каналів, опублікованої навчальної літератури в електронному форматі, різноманітних освітніх веб-порталів) отримав змогу реалізувати власну нелінійну траєкторію навчання, самостійно вибирати рівень занурення у навчальний матеріал, задовольняти власну зацікавленість, і значить - брати на себе відповідальність за результати власного навчання.

Слід зазначити, що тривале перенесення навчального процесу в онлайн-площину та застосування цифрових технологій для організації онлайн-навчання загострило проблему комунікації між учнями, формування умінь спільної діяльності учнів для вирішення творчих завдань. В цих умовах особливої уваги потребують питання формування й розвитку «м'яких навичок» в учнів різних вікових категорій. Незважаючи на те, що онлайн-навчання часто

супроводжується відчуттям ізоляції учнів, розчарування, незалученості до спільної діяльності, незадоволеністю, викладачі та учителі намагаються змінювати навчальний процес так, щоб підтримати розвиток м'яких навичок [2].

Застосування цифрових технологій у шкільному навчанні протягом кількох років онлайн-навчання сприяло звиканню учнів до застосування на уроці мультимедійних презентацій, наповнених яскравими і зрозумілими зображеннями та схемами, засобів організації спільної діяльності, цифрових моделей, інтерактивних тренажерів, якісних відеоматеріалів, електронних засобів перевірки рівня засвоєння знань. Здійснилася суттєва технологізація освітнього середовища, яка має бути продовжена в звичайному «офлайнному» навчанні. Технологізація потребує певної переорієнтації освітнього процесу, урахування нових викликів, змін у змісті та організації діяльності учнів на уроці. Зокрема, необхідно урахувувати можливості технологій штучного інтелекту (наприклад, ChatGPT) і пропонувати учням завдання творчого характеру, реалізація яких буде ґрунтуватися на використанні функціональних можливостей технологічних інновацій.

Розвиток освітніх електронних ресурсів призвів до збільшення ролі ігрових («гейміфікованих») технологій. Ігрові елементи (винагороди за власні досягнення, поетапність, проходження окремих рівнів, мотиваційні повідомлення) стали частиною будь-якого етапу освітнього процесу – від фрагментарного подання навчального матеріалу з переходом на «наступний рівень», до перевірки і обліку навчальних досягнень в ігровому форматі. З іншого боку, у наукових дослідженнях обговорюється ефект від застосування ігор у навчанні і можливість зниження внутрішньої мотивації до навчання, якщо школяр зосереджується не на завданні, а на винагороді та зовнішніх стимулах [3].

Слід зазначити, що затребуваність електронних ресурсів, конкурентні умови щодо монетизації освітніх проєктів – позитивно вплинуло на їх якість. Електронні ресурси швидко адаптувалися до вимог освітнього середовища та

специфіки контингенту, що їх використовує – вони стали короткими та багаторівневими, містять відео контент, забезпечені адаптивним інтерфейсом, зберігають результати просування кожного учня тощо. Крім того, значним чином зросла кількість електронних ресурсів, серед яких вчитель може обрати саме той, що потрібний у певний момент часу для реалізації тієї чи іншої дидактичної мети.

Зміни в системі освіти пов'язані також і з тими можливостями, що надала інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій із природничими науками, інженерним мистецтвом, творчістю, математикою, а також поєднання міждисциплінарного та прикладного підходів, поєднання наукових знань з їх використанням для вирішення реальних життєвих проблем (STEAM). В рамках STEAM навчання учні самостійно отримують знання й відразу їх використовують, пропонують шляхи вирішення проблем, формулюють власні думки тощо. В основі STEAM навчання лежить діяльнісний підхід, самостійна дослідницька діяльність учнів.

Отже, цифрові технології сприяють суттєвим змінам в освітньому процесі. Такі зміни пов'язані із можливостями вибору і реалізації персональної освітньої траєкторії кожного учня, із використанням інноваційних технологічних рішень в освіті, урахуванням переваг електронних освітніх ресурсів у навчальному процесі, із широким впровадженням нових педагогічних технологій – гейміфікації та STEAM навчання

Література:

1. OECD. Back to the Future of Education: Four OECD Scenarios for Schooling, Educational Research and Innovation, OECD Publishing, Paris, 2020. DOI: <https://doi.org/10.1787/178ef527-en>.
2. Rogers, J. Teaching soft skills including online: A review and framework. Legal Educ. Rev., 30, 1. 2020. DOI: 10.53300/001c.19108.

3. Mark Ashley Featherstone Optimising gamification using constructive competition and videogames. Sheffield Hallam University. DOI: 10.7190/shu-thesis-00501

ІКТ В КРОС-КУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ ПІД ЧАС ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ І ВИКЛАДАЧА

Тетяна ПЕТРЕНКО

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології, Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, Україна
ORCID iD <http://orcid.org/0000-0003-2296-3919>

Сучасні умови, у контексті яких реалізуються освітні програми підготовки фахівців у закладах вищої освіти вимагають нових форм мислення, поведінки і співпраці, відповідальності за діяльність і поведінку. За цих умов освіта, особливо вища, є головним рушієм соціального й економічного прогресу, коли найвищою цінністю і капіталом виступає людина – носій крос-культурних цінностей комунікування, здатна до прийняття нестандартних і відповідальних рішень в усіх сферах життєдіяльності.

Крос-культурна комунікація усе більше актуалізується в сучасному науковому дискурсі і практиці реалізації академічної мобільності. Зазначимо тут, що контекстно крос-культурну комунікацію ми розглядаємо в площині компетентнісного і системного підходів як необхідну умову реалізації права особистості на освіту відповідно до Загальної декларації прав людини [2].

Крос-культурна комунікація під час партнерської взаємодії викладача і здобувача вищої освіти на усіх рівнях передбачає опору на знання антропологічних наук. Сміслові значення крос-культурної комунікації полягає в розробленні доцільної поведінкової моделі на основі розуміння культурних традицій. Зазначимо тут, що крос-культурна комунікація передбачає осмислення статистичних відмінностей за параметрами: екологія і фізичний комунікативний простір, географічні ресурси, матеріальні засоби творення